

Delavska

GLASILO PRAVICA

KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Človek

Kadar koli opazujemo naše spore, ki se izgubljajo v zmedo, ki nas vedno obema in jo vedno bolj zapletajo, se spomnimo besed mladega kitajskega škofa Yu-Pina, ki jih je povedal dopisniku francoskega katoliškega tednika »Temps présent«, s katerimi je silno natančno označil in določil razmerje med ljudmi: »Ali resnično mislite, da sme in more kateri koli drug narod intervenirati ob kateri koli priliki v čisto notranjem življenju posameznih narodov, kaj šele z vojno, pa če tudi jo opravičuje s tem, da se bori proti komunizmu?«

Prav za prav je ta stavek obsegel vso rešitev današnje zmede in nemirnega in napetega razpoloženja, ki vlada med posameznimi narodi, pa tudi med posameznimi osebami v vsakdanjem življenju. Vrednost jim daje Španija, povedal jih je s posebnim ozirom na razmere v Kitajski, ki jo je imenoval »svojo ubogo in nesrečno domovino«, vedno večji in silnejši pomen dobivajo za človeka, ki še trezno misli v tej današnji zmedo ob vedno silnejšem naraščanju nasilja, sovraštva in zatiranja.

Človek sam je prav za prav čisto majhna skupnost, saj je člen družbe in kot tak ima z vsemi svojimi zmognostmi, močmi, znanjem in darovi svojo dolžnost do družbe, predvsem pa do sočloveka. Kakor gre za razmerje med posameznimi narodi, tako gre še bolj za razmerje med ljudmi samimi, kajti zdi se, da prav za prav tukaj temelji in počiva vse zlo, ki oblikuje obraz in podobo našega časa.

Kot katoličani in kristjani imamo v družbi in razmerju do nje velike in posebno važne dolžnosti. Saj bi morali vendar biti kažipot in svetovalec iz te zmede, kakor je bilo krščanstvo in ljudje, ki so ga nosili, ko so spoznali svojo nalogo in svojo vlogo. Še večje dolžnosti pa imamo kristjani v današnjem času do sočloveka, prav do vsakega se tako majhnega in skritega posameznika v človeški družbi. Naše razmerje do sočloveka je pa danes vse prej kakor krščansko in veliko.

V že omenjenem razgovoru je dejal škof Yu-Pin: »Krščanstvo je nasprotnik ekstremizma, nasprotnik vseh ekstremov. Dobro se namreč zaveda, da ni mogoče ekstreme spremeniti in preobrniti z novim ekstremom.« Vse naše življenje in udejstvovanje, ki prav za prav ureja in določa naše razmerje do posameznih ljudi in do družbe sploh, pa je v veliki večini v silnem nasprotju s to izjavo velikega cerkvenega kneza in misleca. Nikakor namreč ni uravnano v luči Evangelija in navedenih besed kitajskega škofa delo, ki si je na svoje zastave zapisalo parole najbrezobzirnejšega in najdoslednejšega boja vsemu, kar brez pomisleka ne pristaja na programe, o katerih ljudje sami, ki so jih postavili, dvomijo, da so pravilni in resnični.

Zdi se, da danes vse naše uravnavanje razmerij do ljudi, posameznikov in družbe ne oblikuje več samo luč Evangelija in čisto krščanstvo, temveč da ga morda hote ali ne hote mešamo s tujimi, nekrščanskimi in enako nekatoliškimi primesmi in vplivi. Resnica je, da je danes idol mnogih ljudi totalitarizem in diktatorstvo. Toda vendar kljub temu ne moremo mi kristjani za svoje duhovno življenje, ki ureja gotovo tudi zunanje življenje in udejstvovanje, prevzemati teh tujih ideologij novega in modernega poganstva, kakor ne moremo prevzemati po mnogih izjavah nič komunističnega in levi-

Za svobodo delavskega združevanja

Na mednarodni konferenci dela v Ženevi je jugoslovanski delavski delegat Bogdan Krekić v obširnem govoru razložil delavsko stališče proti raznim poskusom podiranja svobodnega delavskega združevanja, ki je zagotovljeno v 13. členu versajske mirovne pogodbe.

O tem vprašanju so povedali svoje mnenje tudi predstavniki mnogih vlad njenih držav. Med prvimi se je oglasil belgajski minister

Dragiša Cvetković,

ki je izjavil, da vlada pri nas popolna svoboda sindikalnega dela, toda da vlada ne more dovoliti, da bi se v sindikatih politiziralo, in da bo on v najkrajšem času s svobodnimi volitvami ugotovil, katera delavska organizacija je najmočnejša.

Na miselnost, da mora vlada vplivati na smer in duha delavskih organizacij, je odgovoril

angleški minister dela Brown:

»Zveze, ki se ustvarjajo na teh konferencah, so neprecenljive. Niso to le zveze med predstavniki vlad, ampak se tu kot popolnoma enakopravni predstavniki nahajajo tudi zastopniki delavcev in delodajalcev. Znano je, da se v Veliki Britaniji največ skrbi za to, da se doseže najbolj prijateljsko sodelovanje med svobodnimi delavskimi in delodajalskimi organizacijami. Mi v Angliji menimo, da se državi v to svobodno razmerje ni treba vmešavati, ampak da svoje delo omeji samo na najpotrebnejša posredovanja, če je to potrebno. Kjer koli pa se delavci in delodajalci morejo sami sporazumeti, se ni treba mešati v njihove stvari... V Veliki Britaniji smatramo svobodo delavskega združevanja kot sestavni del svobode državljanov in njihovega človeškega dostojanstva. Država naj ne moti dela svobodnih delavskih in delodajalskih organizacij. V Veliki Britaniji se zakonodajalec naslanja na pomoč in sodelovanje svobodnih deloda-

čarskega. Vsekakor pa mora predvsem v teh vprašanjih in v teh bitno osnovnih problemih, ki določajo čistost našega verovanja in krščanstva in s tem vrednost človeka v nas, veljati doslednost in osebna notranja natančnost. Čisto razumljivo se zdi, da je eden od slovenskih lističev napisal tele ugotovitve: »Ko pride novi udar, komunizem ne sme zalotiti katoličane nepravilne in zbegane!« (Mi mladi borci, 10. VI. 1938.) Poleg tega pa bi bilo še treba ugotoviti in pribiti, zakaj nas vsa gibanja, ki ne gredo z nami, vedno najdejo nepravilne, ali vsaj zakaj najdejo nepravilne določene skupnosti v vsem krščanskem občestvu? Taka ugotovitev je brez dvoma mnogo bolj važna, kakor navedena, ker je osnovna in je vzrok vsemu zlu. Vprašanje človeka bi morali rešiti, kajti vprašanje človeka v nas samih je obenem tudi vprašanje našega krščanstva in s tem vprašanje naše pripravljenosti in zmognosti živeti, življenje oblikovati in predvsem urejevati in voditi življenje ljudi in družbe.

Seveda smo pa še daleč od vsega te-

jalskih in delavskih organizacij. Z vsemi zakoni, ki jih uveljavljamo, je vnaprej zavarovano najpopolnejše sodelovanje teh svobodnih organizacij. Zakonodajalec naj ne nastopa kot diktator.«

Minister dela Združenih držav ga. Perkins

je dopolnila izvajanja angleškega ministra:

»Naša ustava določa popolno svobodo sklepanja sporazumov iz delovnega razmerja. V ta namen je zagotovljena tudi popolna svoboda združevanja. Delodajalske in delavske organizacije naj bodo popolnoma svobodne od vseh postranskih vplivov, če hočemo, da bodo to činitelji, ki so potrebni za pravičen gospodarski in socialni razvoj.«

Francoski minister dela Ramadier

je izjavil: »Popolnoma napačno je mišljenje, da se mora posamezen delavec pogajati s posameznim delodajalcem. Kot posameznik je delavec brez moči in more do veljave le s svojo svobodno organizacijo. V 13. členu mirovne pogodbe je govor o svobodni organiziranju. Na tej svobodi stoji ta organizacija (medu. urad dela). Toda ta svoboda mora obstajati v vseh državah, ne le tukaj v Ženevi... Samo tista so prava delavska zastopstva, ki izhajajo iz organizacij, obstoječih iz svobodne delavske volje. Bivši predsednik ene od mednarodnih konferenc dela, Brown, po poklicu katoliški duhovnik, je rekel nekoč na tem mestu: »Delavsko življenje se je zelo zboljšalo. Toda za vse, kar ima, naj se delavec zahvali svobodnim sindikatom.« Toda kljub temu se danes po nekaterih državah s svobodnimi sindikati žal drugače ravna. Preganjajo jih in uničujejo, ne glede na to, da bodo prav delavci zaradi tega največ oškodovani...«

ga, če ne moremo urediti niti čisto človeških razmerij sami med seboj, če vse naše življenje trpi in krvavi od ene same velike bolečine in rane slepega divjanja, ki ne pozna ničesar drugega, kakor samega sebe in svoj ozko zaključeni krog. Tako potem res ni mogoče vstopiti v življenje pogumen in urejen, predvsem pa priti med ljudi kot človek, ki noče ničesar drugega, kakor biti vsem ljudem ne glede na levo in desno brat in človek.

Bolj kakor kdaj koli postaja danes za nas kristjane važno in odločilno vprašanje človeka v nas, kajti trdno smo prepričani, da moramo v tem času, ko so se v glavah mnogih zmešali svetovi, ko je velik del družbe prevzela neka panična živalska divjost, ki ne gleda ne na levo ne na desno — biti mi kristjani vedno bolj in bolj ljudje. Kajti če bo res vsakdo od nas na svojem mestu človek v vsej polnosti te besede, homo šele iskreni kristjani. Zavedajmo se namreč, da pač »načela sile, zla in ekstremizma popolnoma rušijo življenje narodov in ljudi, ki mora sloneti na pravici in humaniteti.« Mv.

Predstavniki angleškega delavstva Hallsworth

je izjavil: »Mi vedno globoko verujemo v trajno vrednost demokracije, v svobodo mišljenja, govorjenja, tiska in združevanja...«

Predstavniki ameriškega delavstva Vat

je rekel med drugim: »Mi v Ameriki skušamo reševati gospodarska vprašanja, ne da bi pri tem škodovali osebni svobodi in demokraciji. Pri nas velja stara, dedna pravica, da sme vsak državljan svobodno povedati svoje misli, da svobodno glasuje in da v svobodi izpoveduje vsa svoja prepričanja.«

Španski minister dela Agande

je izjavil: »Med špansko delegacijo vidite na tej konferenci ljudi, ki pripadajo raznim socialnim skupinam in političnim smerem. Toda v tem so si vsi edini: da je treba odločno braniti svobodo mišljenja, govorjenja, tiska in združevanja, t. j. tista načela, ki so postavljena v 13. členu mirovne pogodbe.«

Predstavniki francoskih podjetnikov Ribot

je povedal med drugim: »Nemčija in Italija nam s svojimi diktatorskimi načini v ustavi in zakonodaji ne moreta biti zgled...«

Norveški vladni delegat Goldjernsen

je rekel: »Naša dolžnost je v tem, da osebno in občo svobodo tesno zvezemo z osebno in občo varnostjo.«

Vladni delegat Holandije Arberse

je rekel: »Voltaire je v 18. stoletju pisal o temnem in barbarskem srednjem veku. Toda današnje razmere so take, da je videti, da on ni imel prav, ker proti temu, kar se danes dogaja, srednji vek ni bil temen in barbarski. Marsikatero misel srednjega veka bi bilo treba danes uveljaviti, predvsem pa vzpostaviti dostojanstvo in spoštovanje človekove osebnosti.«

Luksemburški minister dela Krier

je izjavil med drugim: »Mednarodna organizacija dela naj bo živ zgled mednarodnega sodelovanja pri uvajanju socialne pravičnosti. Tisti, ki ne vedo, kaj je bistvo in duh socialne pravičnosti, naj tukaj dobijo nasvete in vodila.«

Vladni delegat Mehike Misel

je izjavil: »Če se dela za svetovni mir, smo prepričani, da bo ta zagotovljen s sodelovanjem vseh treh skupin (vladne, delodajalske in delavske, ur.), ki sodelujejo pri tej ustanovi. Predsednik mehiške vlade Cardenas je rekel: »Obstoj svetovnega miru je odvisen od solidarnosti vsega svetovnega delavstva. V njegovi odločnosti leži moč, ki more ustaviti norčavosti sodobnega oboroževanja.« (Nadaljevanje na 2. str.)

Po naših krajih

Črna pri Kamniku

V nedeljo 3. julija smo imeli redni sestanek naših članov. Glavni namen sestanka je bil, da se pogovorimo, kaj naj ukrenemo, da bi se kolikor toliko povoljno rešilo vprašanje mezd. Po poročilu funkcionarjev organizacije je delavstvo sklenilo, da bo vzelo za podlagu te rešitve predloge, ki so bili stavljeni na prvi obravnavi in katere je podjetje v glavnem tudi sprejelo. Toda za to mora biti podano tudi jamstvo. Upamo, da se bo to vprašanje rešilo na prihodnji obravnavi, ki se bo vršila v obratu. — Kako težko živimo pri nas, naj služi za zgled tale primer: Delavska zbornica nas je pozvala, naj pošljemo poročilo o naših dohodkih in izdatkih na posebnem formularju. Naših izdatkov za obleko nismo prav nič navedli, ker so že drugi tekoči dnevniki izdatki višji kot naša plača. Vendar pa nam te težke razmere še niso vzele korajže in ubile delavske zavesti. Kljub vsemu smo sklenili, da se bomo udeležili razvija prapora naših tovarišev v Zagorju v čim večjem številu.

Trbovlje

Članski sestanek skupine rudarjev bo v ponedeljek 11. julija ob 5 v tajništvu. Sestanek je za člane izredne važnosti, zato naj nihče ne manjka. — Zaupniki imajo svojo redno sejo v torek 12. julija ob 5 v tajništvu. K tej seji naj gotovo pridejo vsi podlagajniki zaradi razgovora o pobiranju članarine.

Pretirano kaznovanje delavstva. Nekateri delavci so se v zadnjem času pregrešili zoper določbe službenega reda. Družba jih je kaznovala s 14 dnevnimi zapori.

Predstavniki švicarskega delavstva Sirch

je med drugim povedal: »Oni (govorniki, ki smo jih navedli, ur.) so dosti jasno poudarili, da brez demokracije in brez svobode ni ne socialnega ne gospodarskega napredka.«

Ravnatelj Mednarodnega urada dela Butler

je v zaključnem govoru poudaril glavne misli predgovornikov, potem pa dejal: »Mi ne poznamo nikake prednosti za organizacije, ki nosijo to ali ono politično barvo. Mi zahtevamo svobodo dela za vse organizacije, da bodo proste vseh zunanjih vplivov in da jih bodo vodili izključno lastni člani. To so glavni pogoji, ki veljajo za ustvarjanje delavskih in delodajalskih organizacij po vseh državah.«

nim dopustom ali celo z odpovedjo. Tako ostro postopanje pri družbi v prejšnjih časih ni bilo v navadi, čeprav je bila konjunktura dosti slabša kot danes. Vsekakor bi delavstvo želelo, da mu ne grozi za vsak prestopok odpust ali izguba 14 dnevnega zaslužka, s čemer ostanejo družine brez sredstev za preživljanje. Družba mora upoštevati tudi pridnost delavcev, ne le kake materialne prekrške.

Vir pri Domžalah

V nedeljo 26. junija smo imeli članski sestanek. Govoril je tov. Fajfar iz Ljubljane in nam orisal naloge JSZ, ki se ne omejujejo samo na golo strokovno delo v obratu, ampak obsegajo tudi koristi celotnega delovnega ljudstva in naroda. Zbrano članstvo si je njegov govor vzelo k srcu in se bo prizadevalo po njem ravnati.

Duplica

Sestanek vsega delavstva. Po sklepu skupne seje obeh organizacij ter obratnih zaupnikov in katere so se udeležili tudi zastopniki central in Delavske zbornice, bo v petek 8. julija ob 6 po končanem delu skupni sestanek vsega delavstva tovarne Remec in Co. pri Planavškem. Ker bo sestanek izredno važen, pozivamo vse delavstvo, da se ga zanesljivo udeleži. Na sestanku bomo delavstvo seznanili s sklenjenim poslovnim redom, ki bo stopil v veljavo, poročilo o meznem gibanju, o ustanovitvi podpornega parskega sklada itd. Poskrbeli bomo, da bo ta dan delavstvo ob 6 prosto, razen pri dveh izmenah. Tako bo prav vsakemu udeležba omogočena. Videli bomo, kdo ima samo zahteve, dolžnosti pa noče poznati.

Izlet. Dne 17. julija napravimo izlet v Zagorje z avtobusom. Vožnja bo stala 24 din. Ker je prostor omejen, naj se vsak pravočasno prijavi. Vsak naj takoj pri prijavi plača tudi voznino, da ne bo nepotrebnega dela in zadrževanja. V Zagorju se bomo udeležili velike delavske prireditve ter si ogledali rudniške naprave. Prijave sprejema do 12. julija tov. tajnik Ivan Borec. Če bo zadosti udeležencev, bomo najeli še drugi avtobus.

Večno zvestoba sta si obljubila naša delavna tovarišica Burja Tončka in tov. Sušnik Anton. Članstvo jima čestita in želi, da bosta tudi v naprej kot doslej pridno delala v organizaciji.

Nazarje

V nedeljo 26. junija smo imeli članski sestanek. Tov. Hočevar iz Celja nam je obširno razložil starostno in onemoglostno zavarovanje, bolniško zdravljenje, rente, obratne nezgode in drugo.

Sestanka se je udeležilo veliko delavcev, vendar pa jih je pri nas tudi še mnogo, ki še niso prišli k pravi pameti in zametujejo delavsko organizacijo ter ji celo nasprotujejo. Gotovo se ne zavedajo, da s svojim početjem koristijo le kapitalu. Pričakujemo, da bodo izpregledali in stopili kot dobri člani v organizirane vrste.

Stahovica

Obrekovalcem: Lanski odbor je govoril na dolgo in široko, koliko je imel primanjkljaja v letu 1937. Članarine je bilo leta 1937. plačane 7.564 din, od tega smo prejeli od centrale kot 659 din kot procenke. Izdatkov je bilo 901 din, kakor je ugotovilo nadzorstvo, torej je bilo primanjkljaja 242 din. Dne 3. julija smo imeli odborovo sejo, kjer smo pregledali tudi račune lanskega leta; ugotovili smo, da je primanjkljaja samo 28.50 din, ne pa 242 din. Kdor bi trdil drugače, naj računa, da bo moral svoje govorice tudi dokazati. — Odbor strok. skupine lesnega delavstva v Stahovici.

Poselska zveza

Novice iz organizacije

Občni zbor Jugoslovanske strokovne zveze, v kateri je včlanjena tudi naša Poselska zveza, se je vršil 12. junija v dvorani Delavske zbornice. Zbor je zelo lepo uspel. Iz poročil je bilo razvidno, kako neumorno je tudi v tem letu delovala naša JSZ za delavstvo. Pri tej priliki je v centralni odbor vstopila kot zastopnica Poselske zveze naša delavna tovarišica Zajdela Marija. Pričakujemo, da bo s svojim delom na tem mestu mnogo koristila služkinjam in Poselski zvezi.

Članice, ki prejemale »Delavsko pravico« vsak teden, opozarjamo, da je treba plačati članarino za prihodnje leto. Naj to takoj uredite. Naročnino sprejema pisarna in vse odbornice.

Izlet Poselske zveze je bil 26. maja na Šmarno goro. Udeležilo se ga je nad 100 služkinj. Dekleta so bila zelo dobro razpoložena. V prihodnje se bomo, da se naših izletov udeležijo še vsi tovarišic, da se med seboj spoznamo in utrdimo sestrsko ljubezen!

24. julija bo na Brezjah dekliski tabor, ki ga sklicuje Katoliška akcija. Udeležba bo zvezana z malimi stroški, vožnja je polovična. Tabor je sklican za vsa katoliška dekleta, ne glede na organizacijsko ali stanovsko pripadnost. Napnimo vse sile, da bomo tudi služkinje na taboru častno zastopale!

Izlet Poselske zveze bo v nedeljo 7. avgusta v Škofjo Loko, kjer bomo obi-

Nova skupina JSZ

V nedeljo 3. julija se je vršil ustanovni občni zbor strokovne skupine pomočnikov sedlarske in galanterijske stroke. Udeležba je bila za začetek zelo dobra. Po uvodnih besedah tov. predsednika, ki je izrazil upanje, da bodo pomočniki v organizirani skupnosti dočakali boljše čase, je spregovoril predsednik JSZ Srečko Zumer. Orisal je pomen organizacije. Sprejeli smo tudi predlog tov. Savenca, da si osnujemo podporni fond. Novi odbor je pozval tudi ekspozituri JSZ v Celju in Mariboru, da ustanovita podružnici naše skupine, da se tako sedlarsko in galanterijsko delavstvo vse Slovenije enotno poveže. Novi odbor, ki smo ga izvolili, je sestavljen takole: Načelnstvo: Sever Ciril, Turner Franc, Strud Jože, Ločnikar Anton, Kenda Gvido; namestniki: Feldstein Milan, Ločnikar Jože, Križnar Alfonz; nadzorstvo: Bugar Adolf, Šmid Miha, Savenc Franc. — Določili smo tudi organizacijske zaupnike.

skale Dom slepih in tam opravile popoldansko pobožnost. Potem odidemo v Crngrob. Natančen spored bomo pravi čas objavile.

Iz naše kronike

Po vojni, leta 1920, je bil razpuščen bivši Mahrov zavod na Vodnikov trgu. Ob tej priliki je Poselska zveza kupila 40 železnih postelj in drugih delov hišne opreme, ki so nam poslej jako dobro služili. S pohištvom smo opremile štirisobno stanovanje, ki ga je vzela zveza v najem v Marjinem domu v Kotnikovi ulici. Tu je začela Poselska zveza s pravi delom Katoliške akcije v korist ubogim služkinjam.

Pod vodstvom tedanje skrbne in požrtvovalne predsednice gđe. Kati Zupan se je razvilo tu lepo življenje. Marsikatera brezposelna služkinja je tu našla varno zavetišče in dobila vsaj zasilno, najnujnejšo pomoč. V hiši smo odprle tudi zasilno kuhinjo, katero je vodila sprva gđe. Franka Anžičeva, potem pa gđe. Krečeva.

Za služkinje v zavetišču je Poselska zveza skrbela tudi v duhovnem pogledu. Priredile smo razna predavanja, katera so oskrbeli razni g. duhovniki in Krščanska ženska zveza. Zelo so nam bile naklonjene tudi usmiljene sestre v Marjinem domu, ki so nam dale na razpolago tudi svojo kapelo za obisk božje službe. Naj jim na tem prostoru izrečemo najlepšo zahvalo.

Lojze Hartman:

Na 7. mednarodni kongres krščanskih nameščencev

Antwerpen, francosko Anvers, je mesto z 1.200.000 prebivalci in flamski centrum. Prebivalci Belgije so namreč po narodnosti germanski Flamci in romanski Valonci. Veliko več je sicer Flamcev, nimajo pa tiste politične moči, kot bi jim šla po številu. V vladi so zastopani samo z 2 ministroma. Ker so si šele pozno začeli ustvarjati svojo kulturo in se narodno osvestili, je bila njihovem jeziku šele pred kratkim priznana enakopravnost. Sosedni Holanci pravijo, da je flamski jezik enak holandskemu, samo da je »kmečkie«, t. j. ni še izdelan in bogat na izrazih, in ravno taki so tudi Flamci v primeri s Holanci, manj izobraženi, z nizkim standardom, trdi, manj olikani. Če bi pa tudi Flamci to potrdili, ne vem. Najbrž jih prav tako označujejo tudi Valonci, ki so s francosko podporo vodili povsem frankofilsko politiko prav do zadnjega časa, ko se je Belgija politično osamosvojila in izposlovala pri vseh državah priznanje svoje nevtralnosti. Če bo ta obvarovana v primeru kake vojne, bomo pa videli.

Na majhnem, pa najbogatejšem kosu Evrope, ki ga je komaj za poldrugo Slovenijo, živi čez 8 milijonov ljudi. Zaradi velikega bogastva je čisto razumljivo, da so se za to deželo vedno topli močni sosedje: Francozi, Angleži, Nemci in včasih tudi Holanci. Dobrih 100 let sem pa je država samostojna. Po prebivalstvu je izključno katoliška; njeno bogastvo povečavajo še obširne kolonije in ugodna lega ob morju. Rudarstvo, trgovina, gozdarstvo, žitna polja in pomorstvo, vse to zahteva več de-

lavcev, kot jih premore Belgija. Zaradi tega je tudi že marsikak slovenski delavec našel tu dobrega zaslužka. Posebej pa je nameščenski stan razmeroma številan, dobro organiziran in zato tudi dobro plačan.

Flamski nameščenci imajo svojo krščansko organizacijo, ločeno od Valoncev. Zveza uporablja za svojo centralo velik hotel v Antverpnu, kjer ima svoje pisarne, veliko menzo za okoli 1000 ljudi, restavracijo, potovalno pisarno in veliko dvorano za prireditve. V tej dvorani se je začel 13. maja kongres mednarodne zveze krščanskih nameščenskih organizacij.

Tik pred otvoritvijo vstopim v dvorano, kjer že sedi na odru zbrano predstvo, pred njim prazna miza, zadaj mizi tolmačev, spodaj pa v polkrogu dolge vrste udeležencev-zastopnikov, visokih gostov in časnikarjev. Najprej zadenem ob tajnika Francova, ki me silno veselo pozdravi, takoj nato se pa že debelo gledava. Na pomoč pokliče Flamca, ti namreč večinoma razumejo nemško, ogledajo me kot nekako čudo z Balkana in odkažejo mesto zraven sudetskih Nemcev. Zdelo se jim je pač, da sem tem »Čehoslovakom« najbližji. Pa takoj opazijo čudne obraze pri Nemcih in tudi pri meni, in že se znajdem pri Holandcih-protestantih, kot sem kmalu zvedel. Ti imajo zaradi različnosti vere katoliško in krščansko deželno zvezo, kot se imenuje protestantska. »Samo da me ne bi kdo zatožil našim zelenim, da sedim med protestanti«, mi takoj šine v glavo in gotovo bi jo bil ubral naravnost v Ljubljano, če ne bi bil ravno tedaj vstal predsednik in ob otvarjanju pozdravil tudi krščanske Holandece, s čimer mi je nekoliko pomiril vest. Kakšna sreča za zelene, da niso bili sprejeti v internacionalo, ker bi se sicer kakemu njihovem delegatu

lahko primerilo, da bi zašel v takole godljo, in še Jugoras bi teže sklenil resolucijo, da je proti vsaki internacionali.

Predsednik internacionala Christophe predvsem posveti tople besede nenadoma umrlemu tajniku in duši internacionala dr. Thieleju. V vsem se še pozna, kako ga povsod manjka. Da bo spomin nanj preveval ves potek kongresa, zato posebna prazna miza na odru, katere nihče v vsem času ne zasede. Kot sem še pozneje zvedel od Serrarensa in našega tajnika v Strassburgu Klocka, je bil to res kristalno čist značaj, brezprimerno delaven, in je moral ob smrti zapustiti sedem neboljelih otrok, od katerih je bil zadnji rojen šele po njegovi smrti.

Nato sledi otvoritveni govor s pozdravi udeleženi zvezi, odličnikom, predsednikom raznih flamskih organizacij, zastopniku mednarodnega urada dela, duhovnim vodjem mladinskih zvez, najbolj pozdravljen pa je naš Serrarens, ki zastopa delavsko internacionalo. Tolmača prevedeta francoski govor na nemški in flamski jezik, ki je za ta kongres zastopal holandskega. Človeku se prvi trenutek zdi, da bo postalo zelo dolgočasno vsako izjavo poslušati v treh jezikih, pa moram zase ugotoviti, da sem ob koncu kongresa spoznal več prednosti pri takem postopanju, kot pa škode. Človek lahko vse boljše premisli, najde pa tudi še časa za nujno potreben duševni oddih. Nato se oglasi k besedi predsednik flamske zveze, kjer smo gostje, in poudarja v pozdravu, da v njihovi deželi ne bomo našli marmornih palač, pač pa polno, polno svobode, in nam želi, da se pri njih res dobro počutimo.

Za govorniško mizo stopi živahno Holanec, doma senator, tajnik in zastopnik krščanske delavske internacionala,

Serrarens. Pri prvih besedah zavzame poslušalstvo. S komaj zadržanim ganotjem govori povsem tiho o pokojnem Thieleju in mu obljublja, da bomo še naprej delali za ideale, za katere je on živel. Neopazno se mu začne dvigati glas, ko prehaja na naše ideale, od katerih je največji: naša strokovna svoboda. Kot bi se naenkrat vzel na barikade, levji vojvoda, preide v nezadržan ogenj. S pestjo bije ob mizo, ko govori s svojim močnim, pa še vedno tako mehkim glasom: »In branili bomo to svobodo povsod in proti vsem! Branili jo bomo doma in v Zenevi, proti socialistom in nacistom, proti stano- vov, proti vsem in vsaki stranki in politični skupini.« Gromovit aplavz, kot ga ni doživel kongres. Pa je že zopet ves miren in govori svoj govor v popolni nemščini in nato še v flamsčini. Edini, ki ni rabil tolmača. Komaj konča, že skoči z odra na svoje častno mesto, kot bi bil dvajsetletni telovadec, ne pa 50 letni senator Holandske. To je bil mostrom-govor, kot ga še nisem slišal, in še danes mi zagomazi po vsem telesu, če se nanj spomnim. Tedaj vem, da sem imel solzne oči, saj gotovo ni bilo zastopnika organizacije, ki bi morala za ta ideal toliko prestati, kot naša. Želel bi samo, da bi mogel Serrarens vse naše tako potrditi v svoji veri!

(Se nadaljuje.)

Zagorje

Članski sestanek bomo imeli v nedeljo 10. julija ob 9 dopoldne. Pogovorili se bomo o vseh pripravah za našo slovesnost. Dolžnost vseh članov je, da se sestanka udeleže, ker bomo le na ta način mogli našo slovesnost dostojno prirediti, da se ne osramotimo pred gosti. Člani, dolžnost vas kliče!

Ob 40letnici Prosvetne zveze

Kulturni jubileji nam ne smejo biti samo povod za šumne zunanje proslave, ampak predvsem za obračun o doseganju delu, za zrel ponos na uspehe, pa tudi za odkrito iskanje vzrokov, ki so povzročili, da ta in oni uspeh ni bil popoln. Prav in v redu je, da je Prosvetna zveza kot največja in najmočnejša matica slovenskega ljudsko-prosvetnega dela tudi zunanje dovolj poudarila svoj jubilej, zdi se celo, da je ta kulturni jubilej ostal nekako ob strani v bučnem slavlju mladinskih dni. Najzrelejšje dejanje pa je vsekakor jubilejna razstava, ki dovolj nazorno kaže zunanjo podobo, obseg in organizacijski ustroj štiridesetletnega dela, za kritično presojo notranje duhovne vrednosti in kulturne pomembnosti takega dela pa nobena razstava ne more dati več, kot samo rahle migljaje. Notranjo duhovno rast nam je mnogo bolj živo slikala ob 30 letnici PZ izdana Erjavčeva »Zgodovina katoliškega gibanja na Slovenskem«, čeprav bi objektivni zgodovinar napisal marsikaj drugače in manj strastno. Prosvetna zveza se je rodila v dobi razmaha slovenskega katoličanstva po I. slov. katoliškem shodu, v času, ki je stal v znamenju dveh velikih mož, Mahnič in Kreka. PZ je predvsem otrok Krekovega duha in njegove vsestranske zakoreninjenosti v ljudstvu. To je tista dužna moč, ki je PZ vodila od uspeha do uspeha in v tolik razmah, kakor ga kaže njena bilanca. Že v tistem Krekovem času pa je delo te čisto prosvetne organizacije stopilo v nekako preveč intimen odnos do politične plati slovenskega katoliškega gibanja. To je bilo vzrok, da so jo zadevali tudi udarci od zunaj, pa tudi na notranji razvoj ni vplivalo ugodno. Tej politični vezanosti se je kot živo nasprotje Krekovi vedri življenjski širokosrčnosti pridružila še neka kulturna in nazorska ožina, ki je iz Mahničeve dvorezne ločitve duhov vzela namesto idejne jasnosti in odkritosti samo njen videz in trpko idejno ozkoscčnost. To negativno stran Mahničeve ločitve duhov so politično misleči ljudje zaostriili v spačeno borbo, ki je globoko razklala slovenski narod. Razvoj pa je šel še dalje in ni bilo človeka, ki bi to usodno pot zagradil: nestrpnost med političnimi in nazorskimi tabori v slovenskem narodu se je prenesla tudi v sam katoliški tabor in tu na stisnjem prostoru zadobila še večje ostrine. Tako je postal po vojni tudi v PZ vedno bolj viden tisti za slovenski katolicizem tako usodni pojav, namreč borba enega samega in povrhu še nekoliko po fašističnem duhu časa oplojenega katoliškega tipa za brezizjemno nadvlado. Ta brezobzirna borba, ki dobiva z vmešavanjem političnih metod v kulturno-prosvetno de-

lo vsak dan ostrejšje oblike, že ves po vojni čas hromi in ovira delo PZ. To je prava jetika, ki se morda zdaj na zunaj komaj vidi, pa je prav zadnji čas, da se preprečijo strahotni nasledki. Videant consules! Rešitev je samo v iskrenosti in samo iskrenost je vzrok, da smo ob jubileju PZ dali izraza tudi trpki bolečini in ne samo sentimentalnim čestitkam. Opozorili smo na usodnost takega ravnanja samo v iskreni želji, da bi se te bolezenske klice odstranile in da bi noben prihodni jubilej ne imel trpkega priokusa. -ok.

Javna zahvala. Podpisani se pristočno zahvaljujem delavstvu celulozne tovarne Združenih papirnic v Goričanah, ki mi je ob požaru stanovanjske hiše materialno in moralno priskočilo na pomoč. Naj vsem Bog plača! — Škulj Valentin, Svetje 3.

Po svetu

Svinčeni rudniki v Kopaoniku so zaradi padca cen svinca ustavili delo.

Industrija jekla v USA dela samo še s 25% zmogljivosti.

Na Novi Zelandiji je uvedeno pokojninsko zavarovanje. Starostna doba je določena na 60 let. Najmanjša pokojnina znaša v našem denarju tedensko 350 din.

Nemčija hiti povezati Avstrijo v svoj štiriletni gospodarski načrt. Za to so bili že izdani podrobni ukazi. Najbolj bo ta sprememba zadela kmete. V najvažnejši panogi, mlekarstvu, kmetje ne bodo več mogli samostojno na trg, ampak le po mlekarinah, ki bodo cene mleku same odločale.

Kako Nemčija in Italija polnita državne blagajne: V Italiji morajo vsi lastniki tujih vrednostnih papirjev te izročiti državi, v zameno pa dobe 5% državne obveznice, ki bodo izplačane leta 1944. Na ta način je državna blagajna zbrala 3.146 mil. lir. — V Nemčiji morajo vsi domači in tuji židje dati vladi seznam vsega premoženja.

Skupina rudarjev JSZ v Zagorju

priredi v nedeljo 17. julija 1938 pod pokroviteljstvom našega staroste tov. Jožeta Gostinčarja

razvitje prapora

Spored:

V soboto, dne 16. julija ob 8 zvečer v Zadrudnem domu delavska akademija.

V nedeljo, dne 17. julija: Ob 9 dopoldne zbiranje udeležencev na Stadionu Zadrudnega doma. — Ob 9.45 v cerkvi razvitje in blagoslovitev prapora, nato sv. maša. Po sv. maši zabijanje spominskih žebeljev. Potem se razvrsti spreved z razvitim praporom skozi Zagorje na Stadion, kjer bo delavsko zborovanje, na katerem bosta govorila tov. Jože Gostinčar in tov. Jože Jurač. — Ob 3 popoldne prosta zabava z veselim sporedom na Stadionu. — Pri prireditvi sodeluje domača rudniška godba in moški zbor rudarjev skupine JSZ.

Delavci in delavke, zagorski rudarji vas vabijo!

Delu slava — delu čast!

Begunčki

Spodnji sestavek je napisal Argote, ravnatelj taborišča španskih otrok v Basses-Pyrennèes. Pri nas sta ga prinesla »Narodna prosveta« v Beogradu in »Učiteljski tovariš« v Ljubljani.

»Otroci iz Bilbao prihajajo! kričijo vsi.

Hitro pripravljamo dobro, toplo kosilo. Tu so! To niso otroci. To so živi okostnjaki, malih oči polnih strahu, spuščeni ramen, plašnih korakov. Polovica jih je tu — tri sto jih je!

V trenutku je videti teh tri sto otrok kot da bi znoreli: kruh, kruh! S solznimi očmi so navalili proti kruhu, predmetu svojih sanj. »Kruh!« se slišijo vzkliki. Nekateri med njimi se ne morejo znajti, ne morejo verjeti. S prsti tipajo mehko sredico kruha, trgajo skorjo. Naglo, s polnimi usti, ga grizejo in ga požirajo s strastjo in radostjo. — Tudi zadnji so že prišli. Prvi spuščajo nove napreje in jim mahajo s kruhom, ki ga drže še v rokah. Videti je, da jim na ta način govore: mi smo rešeni, mi imamo kruh. S kruhom napolnjujejo žepe.

V sredi skupne obednice skriva neka deklica večji kos kruha pod bluzo.

»Deklica, zakaj skrivaš kruh?«

»To je za jutri, odgovarja ona.

V kotu joče malček. Tudi on skriva kruh.

»Kako ti je ime, mali?«

»Antonio.«

»Zakaj skrivaš kruh?«

»Za mamico.«

»Kje je ona?«

»Ne vem.«

In deček, zviti na klopi, obupno stiska svoj kruh.

Ti otroci gredo proti severu Franci-

je. Stoj! Krik španskih otrok: kruh! ponovno odmeva... Po obedu mi reče Carlos: »Jutri nam boste dali zopet belga kruha, kaj ne? To je tako dobro.«

Dete pod strojnico

Ruperto je videl bombardiranje. Žalostno posnema žvižganje krogel, granate, lovske letal in težkih bombardirjev... »Takole so prišli,« pokazuje z besedami in gibi malček, »strojne puške so odmevale tak-tak-tak... tak-tak-tak... Vsi ljudje so se poskrili ali vlegli na zemljo. Letala so se oddaljila. Nekateri ljudje so se dvignili in se gibljejo, a drugi so ostali nepremični, na tleh.«

Otročiček pripoveduje

Irun. Velika in težka letala brnijo nad mestom. Z mamico se pripravljava za odhod. Hitro vzameva prtljago in greva skozi vrt ven. Neki potres me vrže na zemljo. Krik in vik zaglušita vse. Nič ne razumem. Dvignem se. Obrnem se in zagledam velikansko jamo. Polovico hiše se je porušilo. Kje je mamica? Ah, da! Ona je kot jaz padla tam dol, proti zidu. Tečem v to smer. Mamica! Mamica! Moja mila mamica! ... Ona me pogleda s široko odprtimi očmi, a mi ne odgovarja. Ne, saj ne more in ne sme biti res! Ona ni mrtva, ne, ne... a vseeno, mamica nič ne govori, čisto nič, iz senc ji teče kri... Soseda me potegne s silo za seboj: »Pojdi, sinko...« Uboga moja mamica!

Ob dveh ponoči: Bayonne

Deset bark, prevoznih in ribiških čolnov prihaja v luko. Polni so asturijskih beguncev. Vsi stoje, stisnjeni drug k drugemu.

V temi se vidi bela svetloba. Še en brod. Da, to je malo večji čoln. Delitev hrane. Na obali sta dve materi z dvema malima otrokoma, starima 8 in 10

dni. Takoj jih peljejo v zavetišče, v bolniško sobo. Obe materi sta se vlegli. Dve dolgi, slabotni in neživljenjski telesi. Zjutraj okrog osmih damo obe ma nekoliko mleka. Oni sploh ne odpreta oči. Ponovno zaspita. Dete plaka. Dajemo ga k materinim prsim. Detece slastno sesa mleko svoje matere, ki tega sploh ne občuti, prav nič, popolnoma nič.

Na dvorišču je 80 novih otrok. Neka deklica joče. Približam se ji. Ona nima matere, pa jo tolažim. Popravljam ji vlažne laske, ki ji padajo na objokano lice. Objamem jo. To vidi majhen deček in se mi približa: »Tudi jaz ne vem, kje je mamica. Ali imate tudi mene radi?« Tudi njega objamem. Deček se ne joče več, zato me pa njegov smeh zresni in jaz zajočem.

Pismo mami in atku

Malčki opisujejo in pripovedujejo o svojem potovanju. »Mamica, mi imamo tu pravi, beli kruh. Ko ti pride, ga boš tudi ti imela. Skorja je zlatorumene barve. Sredica je mehka in tako dobra, da, da, mamica, to je čisto pravi beli kruh.« In otroci, kot je dokaz skrbno dajejo nekoliko malih drobtin v pisemski zavitek.

Doživeta groza

Letala obspajo cesto s krogلامي strojnih pušk. Vsi bežijo s ceste in iščejo zavetišča vsaj pod drevesi. Samo ena mati se je stisnila k zemlji, tam v sredini, s svojimi tremi otroki. Najmlajšega drži še v naročju, ostala dva se držita njenega krila. Kličemo ji: »Beži, beži!« Ona ničesar ne razume. Čisto nagnosko pokriva otroške glave s svojim pregrinjalom. Letalo se spušča še niže... dva otroka padeta; strašen krik, krik matere... v gomili so v istem trenutku ugasnili vsa štiri srca male družine...

Časopisi pišejo:

»L'AUBE« (Pariz) piše: »Ob obletnici zavzetja mesta Bilbao je imel notranji minister Francove vlade Serrano Suner govor v tem mestu. Močno je napadel francoski katoliški tisk, posebno znani veliki katoliški list »La Croix« in pisatelja Maritain in Mauriac. Rekel je: »Imamo bolj nevarnega sovražnika od rdeče armade, celo bolj nevarnega od socializma in komunizma, katerih fiziognomije so nam znane; hočem pokazati na juda in izdajalca Maritaina in na neki tisk, ki nas pobija kot katoličane.« Nato ugotavlja velikansko nevarnost, ki jo predstavlja ta človek in izdajstvo, ki ga je zakrivil, in sprašuje, ali ne vedo Maritain in njegovi tovariši, Mauriac in vsi sodelavci tega sovražnega tiska, da v rdeči Španiji ni vere, da so svete stvari tam onečaste, skoraj vse cerkve porušene. »Kaj moremo pričakovati od takih katoličanov? Laž, hinavščina in obrekovanje so njihovo edino orožje.« Kar zadeva bombardiranje civilnega prebivalstva, pa je izjavil, da je bila »občutljivost preveč civiliziranih narodov Evrope ogorčena zaradi bombardiranja, ki jih je izvršila naša slavna aviacija.«

»TEMPS PRÉSENT« (Pariz): V vseh dobah je sila s krvjo preplavljala zemljo. Toda nikoli ta nečista sila ni bila tako proslavljena po nemni in podli družbi, kot je danes. Vse se tako godi, kot bi Duh ljubezni pustil v nemar svoje otroke. »Še malo časa in svet me ne bo več videl...« Svet ga več ne vidi in si dovoli vse, dovoli si žrtve do blaznosti. (Mauriac.)

»PRAGER PRESSE« (Praga): Iz Dunaja poročajo, da je bil uveden deseturni delavnik brez zvišanja mezd. Nadure niso plačane. Od konca oktobra ne sme noben delavec zahtevati zvišanja plače ali zapustiti svoje mesto, sicer bo težko našel drugo.

»L'ESSOR« (Ženeva): »Politične demokracije niso zmoglo vplivno se boriti proti fašizmu, če se ne pretvorijo v gospodarske demokracije. Ne petroleja ne železa ne premoga in denarja za napadalec in stotisoči nedolžnih življenj bodo mogli biti rešeni. Sredi velike sodobne zmede je to edina beseda reda, ki je jasna, razumljiva, uspešna, in ki nas more obvarovati najbolj krvave prevare.

»TEMPS PRÉSENT« (Pariz): Nemec Erich Noth objavlja pogovor s pisateljem Bernanosom, katerega zadnje delo, ki obravnava košek španske vojne, je vzbudilo mnogo hrupa. Značilne so sledeče besede: »Da, poznam najstrašnejšo stran uboštva, ki ga poleg vseh drugih dela tako groznega, to je tragična samota, v kateri pogosto sili bitja živeti in umirati. Vedno sem čutil veliko željo ščititi. Vedno me je nekaj vlekel, da sem povsod prevzel obrambo reveža proti bogatinu, slabega proti silnemu. To stališče je človeško in duhovno.«

»LA TRIBUNE DES NATIONS« (Ženeva): »Še nikoli soglasje med Parizom in Londonom ni bilo tako popolno in tako vplivno. Povsod, kjer so koristi Francije prizadete, je tudi Anglija zainteresirana in obratno. Zato sta mogli obe v zadnjih dramatičnih dogodkih v srednji Evropi kljub vsemu okrepiti ideal miru.«

Tabor v Zagorju

Vse skupine še enkrat opozarjamo, naj nam vsaj do 12. julija javijo svojo udeležbo. Kosila se bodo dobila po 8 in 10 din, s čemer popravljamo napako, ki smo jo napravili v okrožnici. Vsaka skupina naj si določi reditelja, ki bo zbral prijave in denar za kosila, ki ga bo oddal in takoj tudi dobil listke za kosila. — Spreved bomo uredili tako, da bo razdeljen po zvezah, n. pr. rudarji, kovinarji, tekstilci itd. Vsak delavec naj zato pred cerkvijo po maši odide k svoji skupini, ki bo vidno označena. JSZ Zagorje.

Zaveden delavec vlaga denar pri Prvi delavski hranilnici in posojilnici. Svoji k svojim!

Strokovna poročila

Občni zbori strokovnih zvez

Ker uredništvo ni pravočasno prejelo poročil o občnih zbora lesne, stavbinske, opekarske, tekstilne in oblačilne strokovne zveze, priobčujemo danes seznam novih odborov, dočim bomo strokovne zadeve, o katerih so govorili na občnih zbora, razpravljali v posebnih člankih. — Ur.

Strokovna zveza lesnega delavstva

Predsednik: Borca Mavricij, podpredsednik Zagar Franc, tajnik Stibilj Gašper, odborniki: Zalokar in Jaka Gruden. Širši odbor sestavljajo predsedniki vseh strokovnih skupin lesnega delavstva, razen teh je bil vanj izvoljen še tov. Ortilj Jože iz Nazarij.

Strokovna zveza stavbinskega in opekarskega delavstva

Predsednik Ogrin Franc z Vrhnike, podpredsednik Majhen z Viča, tajnik Čuk Danilo z Viča, odborniki: Zrinšek iz Ljubljane, Škof z Viča, Kužnar iz

Kranja, Jesenovec iz Ljubljane, Velkovich iz Brda in Morela iz Dola.

Strokovna zveza tekstilnega delavstva

Odborniki: Škofic Ciril iz Jarš, Šilar Ivan iz Kranja, Zorman Rudolf iz Senčurja, Tacar Angela iz Gamelj, Guzelj Zofka iz Škofje Loke, Jutršek Karel z Vira, Žarn Ferdo iz Maribora, Bosser Bogomir iz Otiškega vrha, Kucler Pavla iz Št. Vida nad Ljubljano.

Strokovna zveza oblačilnega delavstva

Odborniki: Logonder Franc iz Škofje Loke, Dolinar Franc iz Tržiča, Lavrič Ignac iz Domžal, Kopač Pavel iz Žirov, Furlan Viktor iz Križ pri Tržiču.

V kolikor ti odbori še niso konstituirani, bodo to opravili na svoji prvi seji. — Občnega zbora zveze lesnega, stavbinskega in opekarskega delavstva se je udeležil strok. tajnik Grošelj, tekstilnega in oblačilnega delavstva pa strok. tajnik Pestotnik.

Odmevi viničarskega zborovanja

Za viničarsko zborovanje, ki se je vršilo 19. junija v Ljutomeru, je zavladalo takoj prav živo zanimanje predvsem med viničarji, pa tudi pri mnogih vinogradnikih. Tako je neko vinogradnico iz Ljutomera skoraj zadela kap, ko je zagledala pri svoji viničariji lepak z vabilom na viničarsko zborovanje. Hudovala se je nad viničarjem, da ona takih plakatov ne more trpeti itd. In res je plakat potem izginil.

Na večer pred zborovanjem je neki ljutomerski vinogradnik prišel k svojemu viničarju in mu rekel: »Jutri ti pa ni treba hoditi na tisti viničarski shod, ker ti bom sedaj tako plačo zvišal na 8 ali 9 dinarjev (doslej je imel 6—7 din na dan), saj vem, da se ob tako mali plači ne da živeti...«

Ne vemo, ali je temu viničarju plača že zvišana, značilna pa je vinogradnikova izjava. Če mu je bilo znano, da se ob sedanjih plačah ne da živeti, zakaj je potem ni zvišal že poprej, saj draginja ni nastala šele tik pred viničarskim zborovanjem. Res je pa to: Ta gospod je čakal, kakor še toliko drugih, da bi se najvažnejša dela v vinogradih opravila brez vsakega povišanja, v čemer pa viničarji vidimo le nesramno igranje z viničarskimi življenji.

»Za božjo voljo, Tončka, ne pusti vendar svojim viničarjem nobenega meznega gibanja, sicer bomo morali še našim plačam povišati!« Tako izjavo smo slišali te dni, pa ne od kake zadolžene kmečke vinogradnice, ampak od žene premožnega gospoda vinogradnika, ki plačuje svoje delavce po 6 din dan pri vseh lažjih delih.

»Zavarovanje za viničarje bi bilo že dobro«, je govoril pred nekaj dnevi večji kmečki vinogradnik, »če ga jim bo le kdo preskrbel, samo plač pa ne bomo mogli zviševati, razen če bi oblasti res ukazale, da jih moramo.« »Če bo tak zakon ali če bodo oblasti zahtevale, bomo že morali, dotlej pa ne!« je izjavil pretekli teden drugi premožen lastnik več vinogradov.

Zadnji čas se veliko govori in piše o povzdigi vinogradništva v naših krajih. Sodimo, da bo vinogradništvo še nazadovalo, če lastniki vinogradov ne bodo smatrali viničarja in viničarskega delavca za človeka, ki se mora tudi hraniti, da more delati, da potrebuje tudi obleko, obutev in drugo. Kdo bo pa še hotel biti viničar, z veseljem in v nemno obdelovati gorice, če bo pri tem moral živeti slabše od berača? Vsi izobraženejši in boljši viničarji, predvsem pa mladi, se bodo ognili viničarske služ-

be, smisel za strokovno izobrazbo bo padala, prav tako tudi vestnost in poštenost. O tem naj bi razmišljali tudi predstavniki vinogradniške organizacije ter skušali svoje člane prepričati o kvarnosti ravnanja z viničarji glede nizkih plač, ki so 5, 6 din na dan. Pri svojih naukih vinogradniki pozabljajo, da je lačnega (pa tudi presitega) človeka najtežje vzgajati k dobremu.

Odmevi po našem zborovanju so od strani naših delodajalcev povsem nasprotni našim upravičenim zahtevam po rešitvi pred stradanjem. Zato pa nujno pozivamo pristojne oblasti, da ukrenejo vse potrebno za takojšnje zvišanje naših mezd.

Oblasti so sicer v zadnjem času začele kazati nekoliko več zanimanja za naše zadeve. To je pokazalo zborovanje, ki se ga je udeležil tudi zastopnik banske uprave načelnik soc. oddelka g. Kosi, poleg zastopnika okrajnega glavarstva tudi g. okrajni glavar dr. Farčnik ter predsednik in podpredsednik ljutomerske občine. Ko ne bi imeli zastopniki oblasti tako skromno odmerjenega časa, bi mogli še marsikaj slišati o naših težavah in bedi.

Pozivamo oblast, naj takoj začne reševati vprašanje zvišanja viničarskih mezd.

V gostilni, brivnici in drugod, kamor zahajaš, zahtevaj »Delavsko pravico«!

Walter Briesley

Brezposelni

Zmajala je z glavo in ga ni pogledala. Obul si je čevlje in je odšel na vrt. Do jutri opoldne bo molčala, kakor da je začarana. Noč je bila soparna. Cvetlične vonjave so plale nad gredami. Z enega vrta na drugega so se pomenkovali moški. Paroma so hodili po cesti in se smejali. Ob devetih je Ivan po prstih stopil k hišnemu oknu in je poškilil skozenj. Ivanka je še vedno molče sedela v sobi in nič delala. Spet je po prstih odšel v stran. Slabo mu je bilo. Roke je krčevito stiskal. Včasih ga je kar preplašila. Toda kakšna čustva naj se porajajo v duši žene, ki so ji dom izropali in ji ukradli domačnost? In kakšne misli naj misli mož, ki ga je življenje podneslo in spodrezalo in se zrušilo nanj? Mož, ki je osamljen na vsem božjem svetu in ga bičajo razburkani valovi čustev in teženj, ki se porajajo in zamirajo z njim vred? Zanju ni rešitve. In sleherni mesec prihajajo dražiti njega in dražiti njegovo hišo. Tudi Ivanko dražijo in njene knjižice dražijo. Jutri bo tisti dan v mesecu.

Ob četrtna deset je odšel v hišo in je zaklenil vrata. Ivanka je bila že v postelji. Ivan je še pol ure sedel in strmел v somrak. Potem je še on legel. Žena še ni spala. Mož je molče zlezel v postelj. Jutri zjutraj bosta oba vedela, da nobeden od njiju ni zatisnil očesa ponoči.

Petek

»Dobro jutro, Ivan!«
»Dobro jutro, Karle!«
»Spet kaže, da bo toplo.«
»Kaže, da bo.«

Mezdno gibanje v Jaršah

V tovarni »Induplati« so se razmere precej poslabšale. V prvi vrsti gre tovarni za tem, da bi onemogočila delavski strokovni organizaciji, da bi sodelovala pri reševanju delavskih zadev. Zaradi tega odklanja po načrtu in namenoma zastopnike delavske strokovne organizacije in hoče, da bi se vsa vprašanja reševala pri Zveze industrijev v Ljubljani.

Pa dobro vemo, zakaj. V tovarni sami je vse polno odprtih mezdnih vprašanj. Akordne postavke so pri vseh delih prenizke. Pa še te se znižujejo. Delo samo je zamotano in komplicirano, da ni mogoče voditi natančnega računa. Delavke morajo delati na več strojih in istočasno razne vrste blaga. Vodstvo zelo priganja pri delu, delavke dajo vse sile od sebe, kljub temu pa je za služek zelo nizek. Po kolektivni pogodbi bi morale zaslužiti na uro vsaj 3,45 din, pa je zelo majhen odstotek teh, večina jih pride pod 3 din na uro.

Delavstvo je sklenilo, da mora biti enkrat teh nejasnih razmer konec in je stopilo v mezdno gibanje.

Po svoji organizaciji JSZ je zahtevalo zadevno razpravo. Toda podjetje jo je izogibalo. Zaradi tega je bila JSZ prisiljena, da je naprosila okrajno gla-

varstvo v Kamniku za uradno obravnavo. Ta je bila 1. julija t. l. Prva obravnavo je bila breuspešna.

Da bi bila JSZ na jasnem, kakšno stališče zavzema delavstvo, je sklicala v nedeljo 3. julija sestanek pri Bunkežu v Jaršah. Sestanek je bil prav dobro biskan. Delavstvo je vzelo poročila z velikim odobravanjem na znanje in je sklenilo, da ne odstopi od svojih zahtev niti za las, pa naj bo to glede ureditve meznega vprašanja ali pa glede odpusta delavstva. Zlasti se je poudarilo, da ne bo nikoli dopustilo, da bi se reševale njegove zadeve brez sodelovanja strokovne organizacije. Za te pravice bo šlo v **najodločnejši boj**.

Delavstvo je tudi sklenilo, da se mora vse delavstvo organizirati. Kdor ni organiziran, je izdajalec delavstva in zaveznik podjetnika. Isto je s tistimi, ki rušijo delavsko enotnost.

Voditelji so tudi pozvali delavstvo, da morajo vsi člani sodelovati pri vprašanju delavskih mezd in pri ureditvi ostalega delovnega razmerja ter vse napraviti, kar se zahteva od njih, kajti le na ta način bo mogoče zbrati dokazilni material in uspešno voditi borbo. Članstvo je sprevidelo, da je tako prav, in bo v prihodnje šlo po tej poti.

Mladinski tabor v Ljubljani

Pred tednom se je vršil v Ljubljani mednarodni mladinski tabor, ki so se ga poleg zveze fantovskih odsekov udeležili tudi Čehi, Francozi in Poljaki. Značilen je bil posebno sprevid 29. junija. Ljudstvo je navdušeno pozdravljalo posebno češke in francoske udeležence ter zadnji del sprevida, ki je pokazal — najbrž proti volji vodstva — da slovenska narodna zavednost počeje se ni ubita.

Ob priliki mlad. tabora smo bili spet priča žalostnega strankarskega sovraštva. Poleg časopisne gonje se tudi na ulicah ljudje niso mogli zadržati, da ne bi znova pokazali sovraštva, ki napolnjuje vse naše javno življenje in slabi moč narodne celote.

Čehi sami so nam pravili, da ne morejo razumeti n. pr. besnega sovraštva naših Sokolov do katoliških telovadnih organizacij, prav tako pa tudi nekega nedemokratskega prizvoka, ki so ga opazili pri katoliških organizacijah. V demokratični Češko-Slovaški so spričo skupne narodne nevarnosti opustili vsa malotna nasprotovanja in izbruhe, pri Slovencih pa do tega spoznaja najbrž ne bomo pravi čas prišli.

Pri tej priliki, »post festum«, ne smemo zamolčati dejstva, da je bila ponudba Krščanske delavske mladine, da

se udeleži prireditve, odbita. Na drugi strani smo pa brali v listu »Na mejah«, da se je spreveda udeležila šestčlanska delegacija ZZD z Jesenice z znaki... Obžalujemo ozkosrčnost, ki pri takih skupnih katoliških manifestacijah ne bi smela od izraza.

V ostalem lahko rečemo, da je bil mednarodni mladinski tabor lepa in veličastna ter razveseljiva prireditve, če izvajamo vsiljeni strankarski vtis, ki je tu in tam skušal dobiti izraza. Ft.

Nameščenci

Popravljamo nerodno pomoto, ki se nam je vrnila v poročilo o volitvah v TBPD: tov. Lojze Hartman je bil izvoljen za predsednika nadzorstva, ne pa za predsednika upravnega odbora.

Nekaterim članom smo poslali položnice in jih prosimo za nakazilo. Zelo potrebno je, da bi naši člani plačevali mesečni prispevek za »Podporni fond«. Ta fond je zelo koristen za primer, če je član bolan ali brez službe. Večina članov že plačuje poleg članarine še 5 din na mesec. Potrebno pa bi bilo, da vsak žrtvuje v svojo korist majhen znesek in si tako zagotovi podporo v največji potrebi. Komur pravilnik še ni znan in bi želel prispevati, naj piše dopisnico in mu bo centrala takoj poslala potrebne podatke.

Hutter Anica: plačano do 30. VI. 1938, Eržen Viktor: plačano do 31. V. 1938.

»Ali jo boš kam mahnil?«

»Še ne. Šele drug teden mislim nekam ven.«

Winterjev Karle je ves ta čas korakal po cesti vzdolž ob Ivanovem vrtu in na zadnjo Ivanovo pripombo je končal razgovor z besedami: »Oh, da, da.« Potem pa je odklopotal dalje po cesti in začel brez poslušanja nekaj prepevati.

Ivan je začel zopet brez cilja hoditi po vrtnih stazah. Vstal je bil že ob petih. Molče in nestrpno je zlezel iz postelje, pa ne zato, da ne bi budil Ivanke, kajti vedel je, da je že zbudjena, marveč zato, ker bi bilo itak vse, kar bi bil zagodrnjal, pa najsi bo kaj pametnega ali kakšna čemerna beseda, brez smisla in soli. Če bi bil dejal: »Oh, dosti je, naspal sem se«, in bi bil skočil iz postelje, bi bila začela Ivanka na dolgo in široko tožiti in tarnati, da ima že vsega zadosti, da se je naveličala vsega na svetu. Besedovala bi bila ves čas, ko bi se on oblačil, in še nekaj poti proti stopnicam. Seveda le, če bi bila izredno hudo obupana, da ne bi mogla spati. Zato je molče odšel v pritličje. Vesel je bil, ko je zagledal prvi zlati pramen na preprogi, kajti kratka senca poletne noči mu je strupeno legla na oči. Tudi Ivanka je težko sopla pod to senco in brž, ko je Ivanu prišlo na misel, da bo morda zaspala za eno uro, če bo imela postelj sama zase, je vstal.

Ko je ob pol šestih zatulilo, je bil še na vrtu. Takrat je prišel mimo Karle. Bil je petek in Karle je moral dvigniti najmanj tri funte ali še več. Sedem šihov in za vsak ših zasluži deset šilingov. Tri funte deset ali recimo tri funte pet vsega skupaj. On pa dobiva en funt pet. Toda zastoj, nič ne dela za to. He, Karle sedi ves dan pri črpalki v črpalnici: gledati mora, da črpalka dobro deluje. In včasih jo z oljem namaže.

(Se nadaljuje.)

Delavska PRAVICA
GLASILO
KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo, Miklošičeva cesta 22-I — Oglasi po ceniku — Telefon št. 4948. — Številka čekovnega računa 14.900

Posamezna številka stane 1 din. — Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrta leta 10 din, za pol leta 20 din, za celo leto 40 din. Naročnina za tuje države na mesec 7 din, na leto pa 70 din.

Odgovorni urednik Peter Lombardo, Ljubljana. Izhaja za konzorcij »Delavske pravice« Srečko Žumer, Ljubljana. — Tiskal Zadruga tiskarna, Ljubljana, Tyršova cesta št. 17 (Maks Blejce)